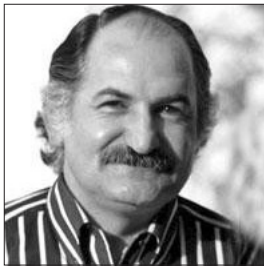

از آن همه دیروز / بازخوانی تاریخ

یادی از خالق «قصه‌های من و بابام»

(ایرج جهانشاهی؛ ۱ اسفند ۱۳۰۵– ۲۹ تیر ۱۳۷۰)

اوایل دهه ۶۰ بود که سه‌جلد کتاب «قصه‌های من و بابام» به بازار آمد. زیر نام نویسنده روی جلد نوشته شده بود: بازپرداخت ایرج جهانشاهی. این سه‌کتاب در آن سال‌ها که کتاب‌های تصویری کم بود، خیلی زود گل کرد و اکنون که ۲۰بار تجدیدچاپ شده، نشان می‌دهد جای چنین کتاب‌هایی خالی بوده است. جهانشاهی

براساس کاریکاتورهای دنباله‌دار از اربش از نویسنده گنم‌ا آلمانی داستان‌های خواندنی کوتاهی خلق کرد و بچه‌ها با این دو شخصیت که یکی پدری سیبلو، کمی عجیب و غیرمتعارف و دومی پسر ی لاغر، زبل و سمج بود، خیلی خوب ارتباط برقرار می‌کردند. جهانشاهی نویسنده، مترجم، ویراستار و از پایه‌گذاران ساده‌نویسی برای کودکان بود. او که کار خود را با آموزش‌گری و روزنامه‌نگاری برای کودکان و نوجوانان آغاز کرده بود، مدیریت انتشار مجله‌های پیک را برعهده داشت؛ مجله‌هایی که پیش از انقلاب برای دانش‌آموزان منتشر می‌شد و بعد از انقلاب با نام رشد ادامه یافت. مجله‌های پیک، خوب طراحی و تنظیم شده بودند و جمعی از نویسندگان، شاعران و ویراستاران صاحب‌نام با آنها همکاری می‌کردند. کار بزرگ دیگر جهانشاهی سرپرستی شورای ویراستاری فرهنگنامه کودک و نوجوان در شورای کتاب کودک و دیگر مجموعه «نگاهی به تاریخ علم» نوشته ایزاک آسیموف بود که این کتاب‌ها هم در نوع خود بی‌نظیر است. عمر نسبتاً کوتاه به او مجال نداد کارهای بسیاری را که در دست داشت، به انجام برساند اما همان مقدار هم که انجام شده درخور ستایش است.

خودزنی / محیط زیست

نمی‌توانیم ادعای فوت ۲۰ تن را تایید کنیم

عصر روز یکشنبه با ورود توده‌ای از گرد و غبار از سمت غرب تهران توانی برپا شد و خسارت‌های زیادی به تهران و کرج وارد کرد که آمار متناقصی در این باره اعلام می‌شود. پس از توفان روز گذشته تهران، انتظار می‌رفت سازمان آتش‌نشانی، اورژانس تهران و سایر نهادهای امدادرسان عملکرد سریع و مناسب‌تری داشته باشند. اما ظاهراً وضعیت مدیریت بحران در تهران هنوز با استانداردهای عادی و رایج فاصله داد. سازمان آتش‌نشانی گفت هیچ اطلاعیه‌ای در این باره اعلام نشده بود تا آمادگی کامل داشته باشد اما کارشناس سازمان هواشناسی کشور در گفت‌وگو با آنا گفت: ساعت ۱۲ روز گذشته اطلاعیه‌ای از سوی سازمان هواشناسی منتشر شد که در باره وزش باد شدید و رگبار و رعد و برق در تهران هشدار داده بود. امین حسین نقشینه در پاسخ به این سوال که چرا سازمان آتش‌نشانی ادعا کرده هیچ اطلاعیه‌ای در خصوص بروز توفان از سوی سازمان هواشناسی دریافت نکرده است، توضیح داد: روز گذشته در اطلاعیه‌ای که به امضای آقای «عنایت» سرشیفت سازمان هواشناسی رسیده بود، در این خصوص هشدار داده شده است.

اوبارد این ادعاها گفت: در این اطلاعیه در خصوص وزش باد شدید و رگبار و رعد و برق در تهران هشدار داده شده بود. نقشینه یادآور شد: همچنین یک رپورتاژت از این اطلاعیه به دفاتر ریاست جمهوری، مدیران سازمان‌ها، وزیران کشور، قوه قضاییه، مجلس شورای اسلامی، سازمان مدیریت بحران، شهرداری تهران، راهنمایی و رانندگی، نیروی انتظامی و دیگر ارگان‌های کشور نمابر شده است. مجتبی خالدی نیز در گفت‌وگو با ایسنا درباره آخرین وضعیت مجروحان، مفقودشدگان و فوتی‌های توفان روز گذشته دو استان تهران و البرز گفت: جمع‌بندی آمارهای مان‌شان می‌دهد که در دو استان تهران و البرز ۳۰تن به علت حوادث ناشی از توفان و سیل دچار مصدومیت شدند که اغلب آنان نیز وضعیت مناسبی دارند و عمدتاً مواردی چون ضربه به سر، سقوط اشیاء، افتادن به آب و... علت آسیب‌پذیگی شان بوده است. او با بیان اینکه تا بدین لحظه مرگ چهار تن به تایید عوامل اورژانس رسیده است، گفت: موضوعی که برای ما جای نگرانی دارد آمار ی است که از مفقودشدگان و براساس گزارش‌های شهروندان و حادثه‌دیدگان به دست ما رسیده است. براین اساس بین ۱۲ تا ۲۰ نفر مفقود شده‌اند که عملیات برای یافتن آنان ادامه دارد. سخنگوی اورژانس کشور درباره اینکه تعداد مفقودشدگان چقدر صحیح است و آیا ممکن است این تعداد تغییر کند، گفت: نیروهای امدادی به دنبال یافتن این افراد هستند و ممکن است آنان خود را نجات داده باشند. در کل ما امیدواریم شمار کشته‌شدگان از این بیشتر نشود. خالدی در باره اینکه این افراد در کدام مناطق مفقود شده‌اند گفت: گزارش‌های ما نشان می‌دهد اعلام مفقودی در دو منطقه سنگان (محدوده امامزاده داوود) و محدوده ارنگه در جاده چالوس بوده و در حال حاضر نیز در این دو منطقه وضعیت مناسبی نداریم. سخنگوی اورژانس کشور در عین حال با اشاره به آمادباش پایگاه‌های اورژانس در سراسر کشور و به ویژه دو استان تهران و البرز، یادآور شد: شبکه‌های بهداشت و درمان مادر مناطق حادثه‌دیده دچار آسیبی نشدند و فعالیت‌شان همانند گذشته ادامه دارد. ضمن اینکه هماهنگی‌های لازم با ستاد بحران اورژانس تهران و سازمان مدیریت بحران کشور نیز انجام شده است.

فارسی را پاس بداریم

برو بابا! تو هم حال داری

«دیروز در نشست مطبوعاتی خبرگزاری‌ها صحبت از حل شدن ۷۰در صد اختلاف‌ها و باقی ماندن ۳۰درصد از موارد می‌گویند اما این اختلاف‌ها که باید تا ۴۸ ساعت آینده و یا با زمه‌های که شنیده می‌شود تا ۷۲ ساعت آینده مشخص شود بر سر چیست؟» آنچه خواندید متنی است از خانم محترمی که عضو شورای سردبیری یکی از محترم‌ترین خبرگزاری‌های ایران است. آنچه خواندید بخشی از یک یادداشت ۵۴۲ کلمه‌ای است که پس از خواندن آن مجبور به چند ساعت سکوت، سپس نیم ساعت گریه و در نهایت خوردن دو عدد استامینوفن کدین شدم تا مگر آبی باشد بر آتش سردردم. شاید این چند خطی که در آغاز این نوشته آوردم چندان هم غلط به نظر نرسد اما وقتی به این نکته می‌اندیشم که همین چند خط با همین غلط‌های نه چندان فاحش! حاصل ترواش قلم یک «سردبیر» است دیگر نمی‌توانم آرام و قرار بگیرم و به این نتیجه می‌رسم که واقعا اوضاع ما وخیم‌تر از آن است که خود گمان می‌بریم. نمی‌دانم خاطر مبارکتان هست یا نه که در نخستین ایام حیات این ستون عرض کردم کوتاه بودن

| اوقات شرعی: آذان صبح: ۵:۴۰ | آذان ظهر: ۱۲:۳۰ | غروب آفتاب: ۱۹:۲۰ | آذان مغرب: ۲۰:۱۵

نان داغ کباب داغ / تازه‌های نشر

خدای تمام خداحافظی‌ها

پنجمین جلد از مجموعه آثار زنده‌یاد بیژن الهی منتشر شد

«جوانی‌ها» شامل اشعار دوره‌های نوجوانی و جوانی زنده‌یاد بیژن الهی منتشر شد. این کتاب پنجمین مجلد از دوره آثار الهی است که از سوی نشر بیدگل منتشر می‌شود. شاعر خود از این مجموعه با نام «شعرهای جوانم» یاد کرده‌است. مجموعه «جوانی‌ها» که شامل ۱۰ دفتر شعر از زنده‌یاد بیژن الهی است، نخستین شعرهای الهی‌الذوران نوجوانی و جوانی‌تالسانه شعرهایی که خود شاعر در نخستین مجموعه خودبا عنوان «دین» گردآوری کرد، در بر می‌گیرد. اشعار منتشرشده در «جوانی‌ها» در فاصله نیمه‌دوم دهه ۴۰ تا آخر سال ۱۳۵۱ سروده شده‌اند. الهی از آثار گردآوری‌شده در این مجموعه با عنوان «شعرهای جوانم» یاد کرده‌است. شعرهای «باتو» و «زمانی که هر دو دل‌های می‌شکند» به ترتیب مندرج در صفحه ۴۷ و ۶۹ کتاب به فریدون بهنما، شاعر و سینماگر فقید، شعر «تورا خوانده‌ام» مندرج در صفحه ۴۹ کتاب به بهمن فرسی، نماینده نویس‌وبازیگر مشهور تئاتر و شعرهای «پیرامون بوته‌های جارو»، «مدیحه و مرثیه» و «تراخم» به ترتیب مندرج در صفحات ۸۷، ۱۱۹ و ۱۵۷ کتاب به مسعود کیمیایی، سینماگر مشهور ایرانی، تقدیم شده‌اند. بخش‌هایی از شعر «آزادی وتو» را به نقل از صفحه ۱۱۱ کتاب می‌خوانیم:

«به تصویر درختی

که در حوض

ز بریخ زندانی‌ست

چه بگویم؟

من تنها سقف مطمئنم را

پنداشته بودم خورشید است

که چتر سرگیجه‌ام را

همچنان که فرو نشستن فواره‌ها

گردش روزگار برعکس است

ای زبان هم آتش و هم خرمنی / چند این آتش درین خرمن زنی؟ (مولانا)

با کاروان حله / اخبار هنر

«حسن حقه‌باز» در سکوت خبری در گذشت

حسن لوتیان خیمه‌ش‌باز و شعبده‌باز پیشکسوت اصفهانی ۲۱ تیرماه در سکوت خبری چشم از جهان فروبست. لوتیان متولد ۱۳۰۴ در شهر اصفهان بود. او از هفت سالگی کار در قهوه‌خانه را شروع کرد. آن روزگار قهوه‌خانه‌ها محل اجرای نقالی، شعبده‌بازی، خیمه‌ش‌ب‌بازی و دیگر بازی‌ها و نمایش‌های سنتی ایرانی بود. شعبده‌بازی و خیمه‌ش‌ب‌بازی «سیدحیب حقه‌باز» حسن لوتیان را به خود جذب کرد و پس از آن

او شاگردی حیب حقه‌باز را شروع کرد. شاگرد در کنار سیدحیب دستیاری شعبده‌بازی، سپس نشستن پای خیمه و به روزبازی با عروسک‌ها را فرا گرفت. پس از مرگ سیدحیب اسباب‌استاد به شاگردش رسید و حسن لوتیان با کسب‌پسوند صنفی به حسن حقه‌باز معروف شده و با اسم و رسم بیشتری کار را پی گرفت. اجرای خیمه‌ش‌ب‌بازی در چندفیلم سینمایی، حضور در جشن فرهنگ و هنر اصفهان از تجربه‌های دهه پنجاه او بود. مجالس عروسی، شب‌نیمه‌شعبان، ایام‌ماه رمضان پس از افطار و... مناسبت‌ها و مکان‌هایی بودند که در آنها از حسن لوتیان برای اجرای نمایش دعوت می‌شد. اما مهم‌ترین تأثیر حسن لوتیان در تاریخ نمایش ایران تحولی بود که او در خیمه‌ش‌ب‌بازی معاصر ایجاد کرد و با تغییر در خیمه‌ش‌ب‌بازی دستکشی «پهلوان کچل عراقی» و اقتباس از «حاج آقاوسرمه‌ای» سیاه‌بازی سنتی اصفهان، شخصیت مبارک را به جای پهلوان کچل نشانده و نمایش «حاج مبارک» را طراحی کرد. هم‌اکنون دو مجموعه از عروسک‌های نخی و دستکشی مرحوم لوتیان با قدمت تا ۸۰ تا ۱۱۰ سال در موزه اسباب‌بازی و عروسک کاشان نگهداری می‌شود.

ساقیا آمدن عبد مبارک باد
وان موعید که کردی مرواد از یادت
شادی مجلسیان در قدم و مقدم توست
جای غم باد مر آن دل که نخواهد شادت...
(حافظ شیرازی، قرن هشتم، غزلیات)

از ارتفاع پیشانیم می‌کاهد

در حریق بازی می‌کند:

اما بر خورشید هم

برف نشست.

چه بگویم به آوای دور شدن کشتی‌ها

که کالاشان جز آب نیست

..آبی که می‌خواست باران باشد..

و یادبانهاشان را

خدای تمام خداحافظی‌ها

با کبوتران از شانه‌ی خودرم داده‌ست؟.»

بیژن الهی تیرماه ۱۳۲۴ در تهران به دنیا آمد. وی از

ابتدای دهه ۴۰ وارد جریان‌های شعری آن دوره شد و

خیلی زود توانست به‌عنوان یک شاعر نوپرداز و مدرنیست،

نام خود را مطرح کند. الهی را از سردمداران موج شعری

معروف به «شعر دیگر» می‌دانند. این نحله شعری تأثیر

بسیاری بر جریان شعری معروف به «شعر حجم» گذاشت. وی در نهایت در ۱۰ آذر ۱۳۸۹ در تهران درگذشت و در مرز آباد مازندران به خاک سپرده شد. بیشتر کتاب‌های این شاعر در سال‌های پس از درگذشتش منتشر شده‌است. انتشار مجموعه آثار، تالیف و ترجمه زنده‌یاد بیژن الهی از سال گذشته (۱۳۹۳) با اجازه سلمی الهی، فرزند این شاعر و مترجم، از سوی نشر بیدگل آغاز شد. از این مجموعه به‌جز «جوانی‌ها» کتاب‌های مجموعه اشعار «دین»، «حلاج الاسرار» ترجمه اخبار و اشعار حلاج، «بهبانه‌های مانوس» ترجمه برخی آثار داستانی گوستاو بلوبر، مارسل پروست، جیمز جویس و ولادیمیر نایوکف و «نیت خیر» شامل ترجمه اشعار فریدریش هلدلرلین (شاعر شهیر آلمانی) منتشر شده‌است.

بیست و سومین دوره «صد اثر صد هنرمند»

جمعه دوم مرداد ۹۴، بیست و سومین دوره «صد اثر صد هنرمند» با حضور ۱۶۰ هنرمند و ارائه نقاشی و مجسمه در گالری گلستان آغاز به کار می‌کند. به گفته لیلی گلستان، مدیر گالری گلستان و طراح این رویداد تابستانه، این دوره از نظر عرضه آثار بسیار با کیفیت قابل توجه است. او تاکید می‌کند برای نائل آمدن به این سطح از کیفیت بیش از همیشه سخت‌گیری کرده و از بسیاری از متقاضیان شرکت

در این دوره، عذرخواهی کرده است. در این دوره ۱۷۸ اثر هنری عرضه می‌شود که در کنار بزرگانی مانند سپهری، محمص، لاشایی، مافی، اصبایی و اعتمادی آثار چشمگیری از جوانان با استعداد روی دیوار می‌رود که خریداران آثار هنری را مشتاق خرید می‌کند. در همین باره لیلی گلستان می‌گوید: «در این دوره، پنج نقاش جوان را کشف کردم که کارهایشان فوق‌العاده است و قطعاً پس از صد اثر صد هنرمند آنها را رها نخواهم کرد؛ از این هنرمندان تا کنون کاری دیده شده و اینکه در این نمایشگاه معرفی می‌شوند برای من هم خوشحال‌کننده است.» از منظر قیمت، همچنان صد اثر صد هنرمند پیشتازی خود را در ارائه آثار با قیمت‌های مناسب حفظ کرده است. در بیست و سومین سال این اتفاق با محوریت اقتصاد هنر، آثاری از ۲۰۰ هزار تومان تا ۲۵۰ میلیون تومان عرضه می‌شود تا اقشار مختلفی از مردم توان خرید اثر هنری اصل را داشته باشند. بیست و سومین «صد اثر صد هنرمند» از دوم مرداد ماه تا دوم شهریور در گالری گلستان ادامه خواهد داشت.

جمله در زبان فارسی، به درست بودن جمله کمک می‌رساند. یعنی اگر فاصله‌نهاد و گزاره (فعل و فاعل، مسند و مسند الیه) کم باشد، جملات سراسرتزی خواهیم داشت و ضریب خطا در نوشته ما پایین می‌آید. مسأله جدی‌تر اما، این است که آیا ما می‌دانیم نهاد چیست و گزاره کدام است و هر نهادی چه گزاره‌ای می‌خواهد؟ اگر ندانیم دیگر کوتاه کردن جمله هم به دامن نخواهد رسید.

یکبار دیگر بخشی از نوشته فوق‌الذکر را ملاحظه فرمایید: «...صحبت از حل شدن ۷۰ درصد اختلاف‌ها و باقی ماندن ۳۰ درصد از موارد می‌گویند.» نویسنده محترم میان دو جزء فعل مرکب فاصله انداخته و علاوه بر آن جزء اول فعل مرکب را هم غلط به کار برده است. چرا؟ به این دلیل که جزء اول فعل مرکب را نهاد جمله انگاشته و خب طبیعی است که اگر خشت اول یک جمله را کج بگذاریم ناگزیریم تا اثر ی کج برویم. فعل مرکب و البته غلط این جمله که نویسنده محترم دو جزء آن را از هم جدا کرده «صحبت می‌گویند» است. درست آن بود که نویسنده مثلاً از فعل «سخن می‌گویند» استفاده کند بدون آنکه یک جزء آن را در آغاز جمله بگذارد و جزء دیگر را در انتهای

با خونسردی زایدالوصفی به ما لب‌خند خواهد زد و خواهد گفت: برو بابا! تو هم حال داری ها!!!